

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. ректора, академік НААНУ

Володимир СНІТИНСЬКИЙ

24 квітня 2023 р.

ПРОГРАМА

вступного фахового випробування для здобуття

освітнього ступеня Магістр за спеціальністю

051 Економіка

(ОПП «Економіка»)

Розглянуто та схвалено

Вченою радою ЛНУП

(протокол № 8 від 24.04. 2023 р.)

Програма вступного фахового випробування для осіб, які на основі освітнього ступеня бакалавра, магістра, ОКР спеціаліста, вступають на навчання для здобуття ступеня магістра, базується на знаннях, отриманих при вивченні наступних дисциплін:

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Теоретичні основи поняття «економіка». Ресурси та проблеми вибору в економіці. Предмет науки. Методологічні основи й методи дослідження.

Підприємство як суб'єкт господарювання. Підприємство та його складові. Правові основи функціонування підприємств. Взаємозв'язки й відносини на підприємстві. Складові елементи підприємства. Конкуренція та підприємство.

Матеріально-речові елементи підприємств. Поняття та класифікація ресурсів. Матеріально-технічна база як складова аграрних підприємств і її особливості. Механізація виробництва та її стадії. Рівень механізації та показники використання техніки.

Земельні ресурси підприємств і ефективність їх використання. Земля як специфічний головний засіб виробництва та її особливості. Економічні основи родючості ґрунту. Земельні відносини та їх правова основа. Чинники й мотиви визнання землі як товару. Показники використання землі та шляхи підвищення ефективності її використання.

Виробничі потужності підприємств. Характеристика виробничих фондів. Класифікація основних фондів. Економічна оцінка й забезпеченість фондами. Показники та шляхи покращення використання основних фондів.

Оборотні засоби підприємств. Економічна суть оборотних засобів. Економічна ефективність використання оборотних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів.

Інвестиційна діяльність і капітальні вкладення підприємств. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Ефективність інвестицій. Поняття й напрями капітальних вкладень. Методика визначення ефективності капітальних вкладень.

Кадри підприємств і зайнятість. Ринок праці. Рівень використання трудових ресурсів. Умови й резерви підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Зайнятість і безробіття. Показники та шляхи покращення використання трудових ресурсів.

Продуктивність праці. Характер праці та її особливості в аграрному секторі. Поняття, суть і показники продуктивності праці. Мотивація й оплата праці. Шляхи підвищення продуктивності праці.

Витрати виробництва та собівартість продукції підприємств. Поняття витрат виробництва і собівартості продукції. Склад витрат виробництва. Класифікація витрат і управління ними на підприємстві. Шляхи зниження собівартості продукції.

Ціни й ціноутворення на продукцію підприємства. Економічна суть і функції ціни. Види й система цін на продукцію аграрних підприємств. Принципи й методи ціноутворення. Ціновий механізм ринкової економіки.

Ефективність діяльності аграрних підприємств. Поняття та суть економічної ефективності. Показники економічної ефективності діяльності підприємств. Рентабельність підприємства.

Економічний ріст підприємства. Економічний ріст і його типи. Суть, поняття й показники інтенсифікації. Науково-технічний прогрес.

Розширене відтворення й нагромадження в підприємствах. Економічна суть і особливості розширеного відтворення. Відтворення валового продукту, трудових ресурсів і основних фондів. Нагромадження та споживання.

Розміщення, концентрація і спеціалізація виробництва. Поняття та суть розміщення виробництва. Суть і значення концентрації виробництва. Спеціалізація підприємства. Методика розрахунку рівня спеціалізації. Показники економічної ефективності спеціалізації.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЦІНОВА ПОЛІТИКА

Економічна необхідність державного регулювання економіки та його зміст. Поняття механізму державного регулювання ринкової економіки. Поняття держави та її функції. Моделі державного регулювання економіки.

Головні напрями державного регулювання ринкової економіки. Чинники, що визначають рамки державного регулювання економіки. Мета, складові та правові основи реформування аграрних підприємств.

Державні органи управління в системі аграрної економіки. Основні інструменти економічної політики держави. Зміст грошово-кредитного регулювання економіки. Економічна безпека держави та її складові. Чинники, що визначають рамки державного регулювання економіки. Роль місцевих державних адміністрацій у державному регулюванні економіки.

Форми й методи державного регулювання економіки. Прямі й непрямі методи державного регулювання економіки. Правові основи державного регулювання економіки. Адміністративні методи державного регулювання економіки. Особливості податкової та грошово-кредитної державної політики.

Державне регулювання інвестиційної діяльності. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій і джерел їх формування. Особливості державного регулювання лізингу.

Державна аграрна політика в Україні. Аграрна політика як складова економічної політики держави. Основні риси державної аграрної політики в Україні. Головні напрями аграрної політики в Україні. Державні соціальні програми як інструмент державного регулювання економіки.

ВНУТРІШНІЙ ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ І ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА

Внутрішній економічний механізм підприємства: зміст, структура й форми функціонування. Підприємство як система. Сутність і структура внутрішнього економічного механізму підприємства. Організаційні передумови та форми функціонування внутрішнього економічного механізму. Внутрішні ціни й методи їх формування.

Планування діяльності підприємства. Система й порядок планування діяльності на підприємстві. Виробнича програма підприємства та її ресурсне обґрунтування. Планування витрат і прибутку на підприємстві.

Контроль, оцінка, стимулювання діяльності підприємства. Контроль і оцінювання діяльності підприємства. Механізм стимулювання діяльності підприємства. Форми та зміст матеріальної відповідальності за результатами роботи.

Сутність і структура потенціалу підприємства. Потенціал підприємства як економічна категорія. Класифікація видових проявів потенціалу підприємства, його характерні риси. Структура потенціалу підприємства. Загальні підходи щодо формування потенціалу підприємства.

Конкурентоспроможність потенціалу підприємства. Сутність і рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Діагностика конкурентних сил. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Вартість потенціалу та її модифікації. Принципи оцінки потенціалу підприємства.

Методичний інструмент оцінки потенціалу підприємства. Загальна характеристика методичного інструменту оцінки вартості потенціалу підприємства.

Оцінка вартості нерухомого майна. Особливості нерухомого майна як об'єкта оцінки. Оцінка вартості землі. Оцінка вартості будівель і споруд.

Оцінка вартості машин і обладнання. Необхідність і особливості оцінки техніко-технологічного потенціалу підприємства. Класифікація об'єктів оцінки. Методичні підходи до оцінки машин і обладнання.

Оцінка нематеріальних активів. Сутність і класифікація нематеріальних активів підприємства. Особливості оцінки вартості нематеріальних активів.

Оцінка сукупного потенціалу підприємства. Необхідність, особливості та методичні підходи до оцінки вартості бізнесу. Технологія застосування порівняльного підходу до оцінки вартості підприємства.

Прикладні аспекти оцінки потенціалу підприємства. Особливості оцінки потенціалу підприємства для моніторингу поточних можливостей.

СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Стратегія підприємства: поняття, еволюція, концепції. Поняття категорії «стратегія». Стратегія підприємства в контексті її економічної політики. Трагування «стратегії підприємства». Еволюції концепції стратегії підприємства.

Стратегічний контекст підприємства. Аспекти стратегічного контексту підприємства. Ознаки, зміст і перелік типових стратегічних рішень. Підприємство в ринковому економічному середовищі та його стратегії. Визначення місії підприємства. Формулювання мети та визначення завдань підприємства.

Оцінювання зовнішнього середовища підприємства. Зовнішнє оточення підприємства і його характеристика. Методологія аналізу зовнішнього

оточення. Позиції зовнішнього аналізу. Стратегічне позиціонування підприємства в зовнішньому оточенні.

Аналіз стратегічного потенціалу підприємства. Підходи до аналізу внутрішнього середовища підприємства. Зміст аналізу внутрішнього середовища підприємства.

Стратегія бізнесу підприємства. Поняття та призначення стратегії бізнесу підприємства. Типи стратегії бізнесу.

Стратегія диверсифікації діяльності підприємства. Поняття диверсифікації діяльності підприємства. Характеристика типових стратегій диверсифікації діяльності підприємства.

Стратегія зовнішнього розвитку підприємства. Зовнішній розвиток підприємства. Порядок формування стратегії зовнішнього розвитку підприємства.

Корпоративна стратегія підприємства. Поняття та зміст корпоративної стратегії. Характеристика корпоративних стратегій підприємства.

Методи формування стратегії розвитку підприємства. Загальна характеристика методів і методики розробки стратегії підприємства. Матричні методи визначення стратегічного становища.

Альтернативність у стратегічному виборі. Формулювання й аналіз стратегічних альтернатив. Стратегічний вибір діяльності підприємства.

Ризики обраної стратегії підприємства. Поняття ризику стратегії підприємства. Класифікація ризиків стратегії підприємства. Прийнятний ризик стратегії підприємства. Кількісна оцінка показників ризику стратегії підприємства.

Сучасний стан і перспективи розвитку стратегічного управління в Україні. Сучасний стан стратегічного управління в Україні. Перспективи стратегічного управління в Україні.

Теоретичні основи управління витратами: класифікація витрат і методи їх калькулювання й обліку. Зміст поняття «витрати», формування їх структури й основні передумови управління ними на підприємстві. Класифікація витрат з метою управління та методи побудови функції витрат. Методи калькулювання й обліку витрат.

Аналіз, управління витратами. Аналіз релевантної інформації при прийнятті управлінських рішень. Система управління витратами. Функції та побудова системи управління витратами. Формування витрат за місцями й центрами відповідальності.

Бюджетне планування витрат підприємства. Основи бюджетного планування та контролю. Сутність, цілі й організація бюджетування. Порядок складання та взаємоузгодження бюджетів. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень.

Контроль витрат підприємства. Облік і звітність як елементи контролю витрат. Роль контролю витрат у підтриманні режиму економії. Методи контролю витрат. Стандарт-костінг і нормативний метод калькулювання. Стимулювання економії ресурсів.

ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інновації: становлення та сучасні системи розвитку. Напрями інноваційного розвитку в світі. Інноваційні ознаки сучасної світової економіки. Розвиток національно-економічних систем за інноваційним типом. Генезис інноваційно-підприємницьких теорій.

Сутнісна характеристика інноваційних процесів. Сутність, об'єкти й суб'єкти інноваційної діяльності. Етапи й моделі інноваційного процесу. Класифікація інновацій. Життєвий цикл інновацій в АПК.

Особливості процесу створення та формування попиту на інновації. Ринок інновацій. Інноваційна пропозиція й інноваційний попит. Конкуренція й формування реальних нововведень. Фактори формування конкурентних переваг нововведень. Реальна конкуренція та формування реальних нововведень.

Інноваційна політика підприємства та політика створення нового товару. Формування підприємств-інноваторів і їх стратегія. Венчурні фонди й венчурне підприємництво. Засади інноваційної політики підприємств і механізм її формування. Інноваційна товарна політика й модернізація товару. Політика створення нового товару й утвердження його на ринку.

Оновлення техніко-технологічної бази підприємства. Засади оцінки техніко-технологічної бази підприємства. Засади підвищення технічного рівня виробництва. Підвищення технічного рівня виробництва. Оціночні показники техніко-технологічного стану підприємства.

Система управління інноваційними процесами. Освіта в системі інноваційного процесу. Управління наукою в системі інноваційного процесу. Формування інноваційних проектів. Організація управління інноваційними проектами. Проектування інновацій на підприємстві.

Сучасні організаційні форми інноваційної діяльності. Науково-технічні й організаційні форми реалізації інновацій. Ліцензія й науково-технічний розвиток. Інноваційні впровадження та система інноваційних послуг. Інноваційні фонди та венчурне підприємництво.

Фінансування інноваційних процесів. Фінанси в системі економіки інноваційного типу. Сутність фінансування інновацій. Інноваційні капіталовкладення та джерела фінансування інновацій. Економічне обґрунтування фінансування інноваційного проекту на підприємстві.

Державне регулювання інновацій і ризики. Роль держави в розвитку економіки за інноваційним типом. Методи державного регулювання інновацій. Система державного регулювання інновацій в Україні. Логіка державного регулювання інновацій.

Стимулювання інноваційної діяльності. Мотивації інноваційної діяльності науковців і працівників підприємств. Інтереси в системі інноваційної діяльності. Стимули та стимулювання інноваційної діяльності. Методи стимулювання творчої активності персоналу.

Моніторинг інновацій і економіки в Україні. Технології і чутливість економіки. Інертність упровадження інновацій та інфляція. Пріоритети інноваційного прориву в Україні. Засади моніторингу новацій на підприємстві.

Моніторинг інформаційної бази для формування інноваційного проєкту на підприємстві. Моніторинг реалізації інноваційного проєкту підприємства.

Комплексне оцінювання інноваційної діяльності аграрного сектору. Основні принципи вимірювання ефективності інноваційної діяльності. Основні показники економічної ефективності інноваційних проєктів. Економічне оцінювання соціальних результатів інноваційної діяльності.

Рекомендована література:

1. Артамонова Н. С., Акулюшина М. О. Управління витратами : навч. посіб. Київ, 2018. 116 с.
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підруч. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
3. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства : навч. посібник. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
4. Гриньова В. М. Організація виробництва : навч. посіб. Київ : Знання, 2009. 582 с.
5. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства : підруч. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 304 с.
6. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. Київ : Патерик, 2014. 119 с.
7. Дідик А. М. Економічна безпека підприємства : підруч. Львів : Львівська політехніка, 2019. 624 с.
8. Економіка підприємства : підруч. / за заг. ред. Л. Л. Ковальської та І. В. Кривов'язюка. Київ : Кондор, 2020. 620 с.
9. Завадських Г. М. Регіональна економіка : навч. посіб. 1 вид. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 556 с.
10. Терещенко В. К., Морозюк Н. В. Соціально-економічний розвиток сільських територій : навч.-метод. посіб. для студентів економічного факультету. Київ : ЦП «Компринт», 2014. 154 с.
11. Гуторов О. І., Ярута М. Ю., Сисоєва С. І. Економіка та організація інноваційної діяльності. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2019. 227 с.
12. Касянова Н. В., Солоха Д. В., Морєва В. В., Беякова О. В., Баклай О. В. Потенціал підприємства: формування та використання : підручник. 2-ге перероб. та доповн. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 248 с.
13. Лактіонова О. А. Навчальний посібник з дисципліни «Інвестування». Вінниця: «Донецький національний університет імені Василя Стуса», 2019. 256 с.
14. Левченко Ю. Г. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 448 с.
15. Сабадирьова А. Л., Бабій О. М., Куклінова Т. В., Салавеліс Д. Є. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посіб. Одеса : ОНЕУ, 2013. 343 с.
16. Строкович Г. В. Стратегія підприємства : навч. посіб. Нар. укр. акад. Харків : Вид-во НУА, 2011. 180 с.

17. Тебенко В. М. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. 1 вид. Вид-во: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс». 2014. 302 с.
18. Телятник С. В. Економіка та організація виробництва : навч. посіб. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2011. 205 с.
19. Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.
20. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

Оцінювання вступного фахового випробування для здобуття освітнього ступеня Магістр проводиться за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів):

- питання 1–2 оцінюються максимально по 10 балів кожне;
- питання 3–4 оцінюються максимально по 20 балів кожне;
- питання 5 оцінюються максимально у 40 балів.

За повну та правильну відповідь на всі запитання вступник може набрати максимально 200 балів (за 200-бальною шкалою).

При цьому до участі в конкурсному відборі допускаються особи, які отримали за результатами вступного фахового випробування не менше 140 балів.

Критерії оцінювання відповідей на питання фахового вступного випробування:

- відповідь у 90–100% від кількості балів оцінюється, якщо вступник у повному обсязі розкрив зміст питання; здатен формувати висновки й узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями; правильно розв'язав завдання;
- відповідь у 70–80% від кількості балів оцінюється, якщо вступник достатньо повно розкрив зміст відповіді, але при викладанні деяких аспектів не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно розв'язав завдання, але допустив незначні неточності;
- відповідь у 50–60% від кількості балів оцінюється, якщо вступник у цілому розкрив основний зміст питання, але без обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; завдання розв'язав не повністю;
- відповідь до 50% від кількості балів оцінюється, якщо вступник недостатньо розкрив зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; завдання розв'язав частково або неправильно.

Програму розглянуто на засіданні Приймальної комісії ЛНУП
(протокол №7 від 24.04.2023)